

Завдання з методичними рекомендаціями для самостійної роботи

№ 6.

Тема 2.1.

Концепція та способи вирішення дизайнерських завдань

2 години

Мета: Ознайомитися що таке ансамбль, що таке предметний комплекс, роль та значення ансамблю в дизайні

Зміст самостійної роботи

1. Побудова ансамблю предметного комплексу.
2. Принципи проектування предметного комплексу.

Література

1. Даниленко В.Я. Дизайн— Харків: ХДАДМ, 2003. — 220 с.
2. Дубовик Л.П. Дизайнер інтер'єрів: програма спецвипуску для студентів профтехучилищ. Мистецтво та освіта-1998 - С.21-25.
3. П.А. Оробченко, Ю.Д. Подгородецький, Л.А. Колесник Архітектурний дизайн у благоустрої території: система ЕКБУ Укрархбудінформ, 2001 -С.13-18.
4. Жоголь Л.Є. Декоративноискусство в современноминтерьере – К.:Будівельник, 1986 – 56
5. Косяк А.С. , Лесовой К.П. , Полежаев В.П. Художественноеоформление, 2003 - 61 с.
6. Шумега С.С. Дизайн: Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єру: навчальний посібник для вузів – К. : центр навчальної літератури 2004 С.- 21-25.
7. Якоб Нільсен «Веб-дизайн» видавництво «Символ-плюс» 2002 - С.11-23.
8. Волков Д. «Школа сучасного дизайну від А до Я» видавництво ЕКСМО 2007 - С.8-15.
9. Тімаці Самар «Еволюція дизайну. Від теорії до практики», вид. «РІП-Холдінг» 2009

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Побудова ансамблю предметного космпексу.

Предметний комплекс, претендуючи на художність, має бути ансамблем.

Ансамбль — композиційно цілісна група предметів.

У різних випадках взаємне розташування предметів і роль простору у вирішенні ансамблю різні. В одних випадках розміщення елементів — постійний чинник, як, наприклад, в архітектурі або, приміром, у розташуванні верстатів у цеху заводу чи стаціонарного обладнання на дитячому ігровому майданчику. В інших випадках розміщення предметів змінюється у процесі їх експлуатації, як у прикладі з предметним комплексом служби вторинних ресурсів.

Як же досягти композиційної цілісності групи предметів?

Цілісність ансамблю досягається за рахунок тих самих засобів, що й в окремому предметі: за рахунок виявлення головного та другорядного, гармонійного відношення частин між собою й до цілого.

Однак при побудові ансамблю відомі поняття композиції набувають специфічних рис. Із визначення ансамблю випливає, що, працюючи над ним, необхідно:

за ціле брати не окремий предмет, а усю сукупність предметів, що входять до ансамблю, а кожний окремий предмет — за його частину, деталь;

композицію ансамблю будувати найперше між предметами, на відношеннях їх форми, кількості, величини, матеріалу, кольору, положення;

розробляючи окремі предмети ансамблю, виходити із загального композиційного задуму з

урахуванням ролі предмета у цьому загальному задумі;

враховувати, що чим важливіший предмет за своїм значенням у ансамблі, тим він може бути більшим за абсолютними розмірами, виразнішим і багатшим за формою, більш напруженим за ритмом, контрастним із оточенням.

враховувати, що другорядні предмети ансамблю мають бути дрібнішими, підпорядкованими головному.

Якщо композицію окремого предмета треба будувати «всередині» самого предмета, на відношеннях його частин між собою та до цілого, то в ансамблі композицію необхідно будувати передусім між предметами чи групами предметів як частинами цілого, досягаючи їх взаємозв'язку.

При цьому треба керуватися такими положеннями:

окремий предмет може бути складнішим за формою, кольором, поєднанням матеріалів, а предмет, що входить до складу групи, повинен бути простішим, лаконічнішим, яснішим; складність тут має бути у поєднанні предметів;

предмети, що входять до ансамблю, мусять будуватися з урахуванням закономірностей побудови великих і малих форм (див. «масштабність» у розділі 8.4.).

Існує думка про те, що єдність ансамблевого вирішення досягається тільки за рахунок однорідних форм, матеріалів, конструкцій, технологій тощо. Проте це не так. Стародавні греки, наприклад, вважали, що єдність існує не в одноманітності, а у різноманітності. У певному розумінні вони мали рацію. Лише ступінь тієї різноманітності у кожному випадку повинен мати свою міру.

Отже, ансамбль можна збудувати як на нюансі, так і на контрасті, тобто як на подібності, так і на різких відмінностях форм, величин, пропорцій, матеріалів, фактур тощо. Може існувати безліч комбінацій ансамблевої гармонії. Наприклад, уявимо собі різні набори посуду. Гармонію у тих різних наборах, залежно від призначення та «внутрішнього змісту» набору, можна будувати на різних відношеннях окремих властивостей елементів. Ось деякі можливі варіанти: нюанс форми й контраст величини; схожість форми і відмінність пропорцій; подібність форм, матеріалів, кольору, фактур; різка відмінність матеріалів, кольору, фактур і подібність форми тощо.

Ансамблі, що побудовано на подібності чи контрасті однієї з властивостей предметів, — це найпростіший тип композиції.

Ансамблі, побудовані на різноманітних відношеннях багатьох властивостей, мають складніші композиційні зв'язки. Вони багатші й розкриваються поступово, викликаючи у споживача послідовну появу різних емоцій.

Використання того чи іншого принципу залежить від величини ансамблю, його характеру, загального художнього задуму.

2. Принципи проектування предметного комплексу.

Розглянемо сучасний приклад проектування великого складного об'єкта. Уявімо, що в одному місті мерія вирішила дати додаткові кошти з бюджету міста на поліпшення справ із прибиранням відходів. Було вирішено поєднати це із тим, щоб стимулювати процес залучення на місцеві підприємства вторинних ресурсів — макулатури, тканин, скла, полімерів тощо. Після певної переробки усе це повинно ставати сировиною для місцевої промисловості.

Придбання вторинних ресурсів на великих фірмах не викликало особливих проблем. Проблема була там, де постачальником було населення. Мерія поставила за мету знайти спосіб вирішення цієї проблеми.

Вона почала організовувати пункти закупівлі вторинних ресурсів. Паралельно із цим звернулася до дизайнерського бюро із замовленням на естетизацію інтер'єрів тих пунктів.

Можливо, естетично досконалі інтер'єри й привабили б когось та сприяли деякому притоку населення на пункти закупівлі вторинної сировини. Однак фахівці дизайнерського бюро розуміли, що треба шукати якийсь інший, радикальніший шлях вирішення проблеми.

Дизайнери вирішили, що тут справа не лише у поліпшенні зовнішнього вигляду

предметів. Головними є форми взаємодії, котрі пропонуватиме мерія населенню.

На перший погляд здається, що надійною формою взаємодії тут стане платня за товар. Але ж вартість того «товару» мізерна. Вона навряд чи стимулюватиме людину за цю платню сортувати відходи та везти їх до пункту закупівлі.

Як же тоді вирішувати проблему?

Дизайнери міркували так: треба змінити напрям пошуку контактів з населенням. Треба, щоб ці контакти органічно входили у процеси повсякденного життя мешканця міста, щоб вони були наближені до його щоденних турбот, ритуалів, природних потреб.

Реалізувати ці міркування було вирішено у такий спосіб. Процес викидання непотрібних речей визначається природною потребою людини у підтриманні гігієни житла, очищенні квартири. Необхідно спрямувати цей стихійний процесу належне річище, перетворивши його на своєрідний ритуал, культурний стереотип поведінки.

Було вирішено конкретизувати це так. Мешканців кожної квартири постачати простими засобами — пакунками для первинного накопичення певного «класу» відходів. Розпочати це можна, наприклад, з макулатури. Якщо вдасться сформувавши в населення настанову на викидання у той пакунок старих газет, журналів, то процес накопичення проходитиме природно, майже автоматично. Заповнений пакунок виставлять за двері. Це буде відбуватися найімовірніше зранку, при виході з дому на роботу. Потім робітник, що прибирає, пересуне пакунок до спеціального загального колектора. Після цього за допомогою спецавтотранспорту макулатуру буде відвезено до місця переробки.

Окрім варіанту, який передбачає збирання макулатури людиною у власній квартирі, необхідно передбачити розміщення пакунків для збирання в інших точках міста, а саме: на зупинках транспорту, у магазинах, в переходах тощо.

Подібний процес взаємовідносин з населенням може бути організовано не лише стосовно макулатури, а й інших вторинних ресурсів — скла, полімерів, тканин тощо.

Отже, концепцію проекту було сформульовано. Аби уточнити її зміст, дизайн-бюро сценарно змодельовало основні ситуації. Було проведено фотофіксацію різних варіантів збирання й транспортування вторинних ресурсів в умовах міста.

Наприклад, сценарне моделювання ситуацій збирання провадилося за такими напрямками:

передача населенню пакунків для збирання (цей напрям поділяється на: надсилання поштою, придбання у кіосках, через автомати, у крамницях);

розміщення пакунків у помешканні (в коридорі, кухні, кабінеті тощо);

винесення з житла до накопичувача на сходах, контейнера на вулиці біля будинку, контейнера на спеціальних майданчиках.

Так само було проведено сценарне моделювання ситуацій транспортування відходів з фотофіксацією основних моментів. Фотоматеріал, що одержали, було систематизовано й перетворено у проектно-аналітичну графіку, яка наочно репрезентує усі можливі ситуації

Таким чином, після уточнення концепції можна переходити до розробки конкретних матеріальних речей. На основі попередньої роботи було виявлено перелік предметів для розробки та сформульовано вимоги до них. Перелік мав два основні блоки предметів: засоби накопичення сировини; засоби транспортування.

Кожний блок предметів розробляла спеціальна проектна група.

Ще одна проектна група розробляла знаковий ансамбль — фірмову графічну мову служби вторинних ресурсів. У процесі пошуку її образу було виключено прямі асоціації з предметом діяльності — вторинними ресурсами, оскільки вони майже завжди викликають негативні психологічні реакції. Основою образу є уявлення про діяльність самої служби як про цілеспрямований процес, що має велике екологічне та культурне значення.

Графічні символи, що було знайдено, спланували розмістити на ділових паперах, екіпіруванні персоналу, спеціальній літературі, пакунках для збирання відходів, спеціальному транспорті. Проект набув завершеності.

Згадаємо, як цей проект починався. Дизайнерське бюро підійшло до вирішення проблеми інакше, ніж відкриття приймальних пунктів і прикрашання їх інтер'єрів, як планувала зробити мерія. Дизайнери розглянули проблему в багатьох аспектах, перш ніж перейти до проектування предметів. Результатом виявилася певна проектна програма. А вже завдяки цій

програмі з'явилася можливість приймати рішення про те, які саме предмети треба розробляти

Питання для самоперевірки

1. Що таке ансамбль ?
2. Якими потрібно керуватися принципами при створенні ансамблю?
3. Які принципи проектування предметного комплексу?
4. Що характерне для знакового ансамблю?